

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 190/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti S., a. s., so sídlom D., zastúpenej spoločnosťou G. L., k. s., so sídlom C., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 14/2008 z 29. januára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti S., a. s., o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. apríla 2009 doručená sťažnosť spoločnosti S., a. s., so sídlom D. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141

ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo 14/2008 z 29. januára 2009.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v právnej veci proti Recyklačnému fondu o vrátenie príspevku z Recyklačného fondu vedenej na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 27 Cb 32/06 a na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6 Cob 12/2007 a 6 Cob 13/2007 podala 14. decembra 2007 dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Cob 12/2007-239 a 6 Cob 13/2007 z 25. septembra 2007, ktorým zrušil rozhodnutie okresného súdu, konanie v predmetnej veci zastavil a túto postúpil Recyklačnému fondu. Sťažovateľka svoje dovolanie odôvodnila tým, že postupom Krajského súdu v Bratislave jej ako účastníčke konania bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 241 ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s ustanovením § 237 písm. f) OSP], pretože Krajský súd v Bratislave konanie v tejto veci zastavil a postúpil vec Recyklačnému fondu aj napriek tomu, že ide o vec patriacu do právomoci súdov.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Obdo 14/2008 z 29. januára 2009 v zmysle § 243 ods. 3 OSP zrušil všetky meritórne rozhodnutia vydané v tejto veci okresným súdom (prvostupňový súd) a Krajským súdom v Bratislave (odvolací súd), konanie zastavil a vec postúpil Krajskému súde v Žiline ako súdu vecne príslušnému na konanie v správnom súdnictve.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že čiastočne akceptuje právne názory najvyššieho súdu, avšak tvrdí, že vydaním rozhodnutia, ktorým najvyšší súd zastavil súdne konanie v tejto veci a vec postúpil inému súdu na ďalšie konanie, zasiahol do jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 14/2008 z 29. januára 2009, predmetné uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť, ktorou sťažovateľka namieta porušenie označeného základného práva a práva uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 14/2008 z 29. januára 2009, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces chráneného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy je právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu).

Porušenie práva na súd, resp. prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy by v prípade sťažovateľky prichádzalo do úvahy vtedy, ak by podmienky na prístup k tomuto súdu ustanovené Občianskym súdnym poriadkom neboli zo strany najvyššieho súdu rešpektované spôsobom zjavne neopodstatneným alebo arbitrárnym. Inými slovami, ak by najvyšší súd tieto všeobecné podmienky prístupu k súdu vykladal vo vzťahu k sťažovateľke diskriminačne v porovnaní s ich výkladom pri iných subjektoch domáhajúcich sa súdnej ochrany. V prípade sťažovateľky k takej situácii nedošlo, sťažovateľka mala priznané postavenie účastníka súdneho konania a najvyšší súd o jej dovolaní meritórne rozhodol, aj keď nie v súlade s jej predstavami.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu okrem iného vyplýva:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) preskúmal vec podľa ust. § 242 ods. 1 O. s. p. a po prejednaní dovolania podľa § 243a ods. 1 O. s. p. dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je čiastočne dôvodné.

Podľa ust. § 74 ods. 2 písm. h) zák. č. 223/2001 Z. z. Všeobecné predpisy o správnom konaní s výnimkou ustanovení o miestnej príslušnosti sa nevzťahujú na rozhodovanie o poskytovaní prostriedkov z Recyklačného fondu podľa § 64.

Podľa ust. § 64 ods. 2 cit. zákona na poskytnutie prostriedkov Recyklačného fondu s výnimkou úhrady vyplatených finančných príspevkov podľa odsekov 13 a 14 a vrátenia príspevku podľa § 56 ods. 4 nieje právny nárok.

Podľa ust. § 56 ods. 4 cit. zákona ak výrobca alebo dovozca preukáže, že po zaplatení príspevku do Recyklačného fondu zhodnotí v priebehu kalendárneho roka spôsobom podľa odseku 3 odpady z výrobkov, za ktoré zaplatil tento príspevok, vráti mu Recyklačný fond tú časť ním uhradeného príspevku, na ktorú sa vzťahuje možnosť zníženia príspevku podľa odseku 3, najviac však do výšky zaplateného príspevku.

Podľa čl. 46 ods. 1, 2 Ústavy SR Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa ust. § 1 ods. 1, 2 o správnom konaní tento zákon sa vzťahuje na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Správnym orgánom je štátny orgán, orgán územnej samosprávy, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Predmetom dovolacieho konania je posúdenie otázky odňatia možnosti konať pred súdom žalobcu v dôsledku procesného rozhodnutia odvolacieho súdu o zrušení rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutom rozsahu (t. j. v rozsahu uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania 9 % ročne zo sumy 2 859 203,60 Sk od 28. 04. 2005 do 12. 12. 2005 vo výške 174 842,- Sk, a v časti zamietnutia žaloby vo zvyšku, keď výrok o zastavení konania v časti o zaplatenie 2 859 203,60 Sk s 9 % úrokom z omeškania ročne od 12. 12. 2005 do 24. 08. 2006 nebol odvolaním napadnutý, zastavení konania a postúpení

predmetnej veci Recyklačnému fondu so sídlom v Bratislave. Predmetom konania je uplatnený nárok žalobcu na vrátenie príspevku za výrobky z plastov, ktorý žalobca zaplatil do Recyklačného fondu za rok 2003 v sume 369 328,60 Sk spolu s 9 % úrokom z omeškania od 25. 08. 2006 do zaplataenia (po čiastočnom späťvzati návrhu vo výške 2 859 203,60 Sk s 9% úrokom z omeškania od 12. 12. 2005 do 24. 08. 2006 a právoplatnej, dovolaním nenapadnutej časti rozsudku súdu prvého stupňa v časti uloženia povinnosti žalovanému vo výške 174 842,- Sk z titulu úroku z omeškania zo sumy 2 859 203,60 Sk od 28. 04. 2005 do 12. 12. 2005 za 248 dní. Dovolateľ odňatie, možnosti konať pred súdom odvodzuje od tvrdenia, že nesprávnym právnym posúdením odvolacieho súdu, že v danej veci prvostupňový súd rozhodol vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov odňal možnosť žalobcovi prejednať jeho vec pred súdom a tak realizovať súdnu ochranu jeho práva. Namietol záver odvolacieho súdu, na základe ktorého prostriedky použité na vrátenie príspevku podľa § 56 ods. 4 zákona o odpadoch nie sú prostriedkami poskytnutými z Recyklačného fondu a že na rozhodovanie o vrátení príspevku podľa § 56 ods. 4 zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Dovolací súd námietku dovolateľa týkajúcu sa tvrdenia, že odvolací súd posúdil vec ako vec nepatriacu do právomoci súdov posúdil ako dôvodnú, hoci odvolací súd správne zistil a v odôvodnení uviedol, že ide o vec verejnoprávnej povahy a nárokov z nej sa nemožno domáhať súkromnou žalobou na súde ako z obchodno-záväzkového vzťahu. Základnou podmienkou posudzovania charakteru návrhu žalobcu je povaha konania, v ktorom sa rozhoduje o právach alebo právom chráneného záujmu žalobcu. V danej veci konanie o vrátení príspevku zaplataeného do Recyklačného fondu po zhodnotení odpadu z výrobkov, za ktoré tento príspevok zaplatil je konanie v oblasti verejnej správy, v ktorom konaní rozhoduje správny orgán o právach a povinnostiach právnickej osoby- žalobcu (ust. § 1 ods. 1, 2 zák. č. 71/1967 o správnom konaní). V zmysle ust. § 244 ods. 3 O. s. p. predmetom konania je rozhodnutie správneho orgánu, resp. právnickej osoby - odporcovi, ktorej zákon o odpadoch zveril rozhodovanie opravách a povinnostiach navrhovateľa v oblasti verejnej správy. Preto správne odvolací súd nárok navrhovateľa vyplývajúci zo zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch zaradil do oblasti verejnej správy a ide o konanie správne bez ohľadu na znenie ust. § 74 ods. 2 písm. h) zákona o odpadoch a s poukazom na ustanovenie § 1 zákona o správnom konaní a citovaného článku 46 Ústavy SR (zásada domáhať sa svojho práva zákonom ustanoveným

spôsobom na nezávislom a nestrannom súde). Charakter a predmet prejednávanej veci, nárok na vrátenie príspevku podľa § 56 ods. 4 zákona o odpadoch, je určujúci na zaradenie veci do oblasti právnej úpravy tak jednoznačne vyhradenej ako je oblasť rozhodovania práv subjektov práva verejnou správou v správnom konaní a prejednanie tohto nároku v správnom konaní nie je dotknuté ust. § 74 ods. 2 písm. h) a § 64 ods. 2 zákona o odpadoch. Posudzovať inak danú vec by bolo v rozpore s ust. § 1 zákona o správnom konaní a čl. 46 Ústavy SR. Odvolací súd však nesprávne vyhodnotil rozhodnutie správneho orgánu, v danej veci Recyklačného fondu zo dňa 17. 12. 2004, 26. 01. 2005, 16. 05. 2005 a zo dňa 24. 08. 2006. Napriek tomu, že; tieto písomné dokumenty správneho orgánu nemajú náležitosti rozhodnutia správneho orgánu v zmysle ust. § 47 zákona o správnom poriadku sú y zmysle ust. § 244 ods. 3 O. s. p. rozhodnutiami správneho orgánu vydané v správnom konaní, nakoľko týmito bolo rozhodnuté o uplatnenom práve žalobcu (v písomných podaniach zo dňa 17. 12. 2004, 26. 01. 2005 a 16. 05. 2005 zamietnutý uplatnený nárok žalobcu na vrátenie príspevku a písomným podaním zo dňa 24. 08. 2006 nároku žalobcu čiastočne vyhovie). Z uvedeného je zrejmé, že správny orgán, resp. právnická osoba so zverenou právomocou, už rozhodol o nároku žalobcu a v ďalšom konaní sa svojho nároku môže žalobca domáhať na súde príslušnom na prejednanie predmetnej správnej veci v konaní správneho súdnictva. Recyklačný fond je právnickou osobou, neštátnym účelovým fondom, zriadený zákonom o odpadoch na plnenie úloh v oblasti nakladania s odpadmi s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky, preto v zmysle ust. § 246a ods. 1 druhá veta O. s. p. miestne príslušným súdom na prejednanie veci je krajský súd, v obvode ktorého je všeobecný súd navrhovateľa, v danej veci Krajský súd v Žiline.

Dovolací súd z uvedených dôvodov v zmysle ust. § 243b ods. 3 a § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. rozsudok prvostupňového súdu a uznesenie odvolacieho súdu zrušil, konanie zastavil a vec postúpil príslušnému súdu na konanie v správnom súdnictve.

O náhrade trov konania rozhodol v zmysle ust. § 243c O. s. p. v spojení s ust. § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p.“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré dovolaním napadnuté rozhodnutia okresného súdu a Krajského súdu v Bratislave vo vzťahu k sťažovateľke v napadnutej časti

zrušil, konanie zastavil a vec postúpil Krajskému súdu v Žiline. V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľky „nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva“. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje (čiastočne akceptuje), nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2009